

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej v právnej veci navrhovateľky: **G. Š.**, bytom D. N. č. X., B. N. B., proti odporkyni: **Sociálna poisťovňa, ústredie**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o **preplatku na invalidnom dôchodku**, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 2.decembra 2010, č. k. 12Sd/162/2010-30, jednohlasne, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 2. decembra 2010, č. k. 12Sd/162/2010-30, v **časti II.**, ktorou zrušil rozhodnutie odporkyne číslo **2.** X.X. z 10. júna 2010 a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd vo výroku **I.** potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo **1.** X.X. z 10.júna 2010 (ďalej len „rozhodnutie 1.“) a vo výroku **II.** zrušil rozhodnutie **2.** číslo X.X. z 10. júna 2010 a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že rozhodnutím 1. odporkyňa podľa § 54 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSZ“) a podľa § 112 ods. 4 a 6 a § 269 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení

v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSP“) s odôvodnením, že navrhovateľka poberá od 1. júna 2007 náhradné výživné na syna A., znížila navrhovateľke od 14. júla 2010 invalidný dôchodok na 228,20 € mesačne, teda tak, aby úhrn invalidného dôchodku a iných príjmov pre jednu plnoletú fyzickú osobu a ďalšiu spoločne posudzovanú osobu nepresiahol 1,1 násobok súm životného minima. Mal za preukázané, že z dôvodu, že invalidný dôchodok navrhovateľky bol jediným zdrojom príjmu dôchodcu, na ktorý bol odkázaný aj mal. syn A., bol tento dôchodok navrhovateľky zvýšený od 25. novembra 2002 podľa § 54 ods. 2 ZSZ na 1,1 násobok životného minima pre dvojicu spoločne posudzovaných občanov. Taktiež mal za preukázané, že právoplatným rozhodnutím Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 4 NcP 127/02-124 z 5. novembra 2002 bola otcovi mal. syna navrhovateľky uložená voči maloletému vyživovacia povinnosť vo výške 200 Sk mesačne s účinnosťou od 5. novembra 2002 a že navrhovateľka od 1. júna 2007 do 31. decembra 2008 poberala náhradné výživné v sume 1000 Sk a od 1. januára 2009 naďalej v sume 33,19 € mesačne. Krajský súd po preskúmaní tohto rozhodnutia dospel k záveru, že odporkyňa o znížení invalidného dôchodku navrhovateľky rozhodla v súlade so zákonom a preto rozhodnutie č. 1 potvrdil.

Rozhodnutím č. 2. odporkyňa podľa § 236 ods. 1 písm. a/ a b/ ZSP uložila navrhovateľke povinnosť vrátiť neprávom vyplatený invalidný dôchodok v celkovej sume 981,54 €. Krajský súd mal za to, že vo veci nebol spoľahlivo zistený skutkový stav, najmä preukázanie skutočnosti, že navrhovateľka vedela a mohla predpokladať, že invalidný dôchodok jej vo vyplácanej sume nepatrí. Vzhľadom na vyjadrenie navrhovateľky, že o tom, že nevedela o povinnosti ohlásiť odporkyňi skutočnosť, že je poberateľkou náhradného výživného na syna A. a dcéru G., a že o tejto povinnosti sa dozvedela až z preskúmaného rozhodnutia, pričom nemala vedomosť o tom, že v prípade náhradného príjmu ide o iný príjem, iný zdroj, a vzhľadom na tvrdenie navrhovateľky, že absolvovala psychiatrické liečenie, krajský súd usúdil, že z uvedeného sa dá vyvodiť záver, že navrhovateľka poberala invalidný dôchodok vo vyplácanej výške v dobrej viere a preto jej nevznikla povinnosť ju vrátiť. Keďže odporkyňa v odôvodnení rozhodnutia č. 2 neuviedla, ktoré skutočnosti boli podkladom pre jej rozhodnutie, ani akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a použití právnych predpisov, dospel k záveru, že doteraz nebol preukázaný úmysel v zmysle § 236 ods. 1 ZSP. Z uvedených dôvodov rozhodnutie č. 2 zrušil a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie.

Rozsudok krajského súdu napadla odporkyňa včas podaným odvolaním len v časti výroku **II.**, ktorým bolo zrušené jej rozhodnutie č. **2** a vec jej bola vrátená na ďalšie konanie. Poukázala na to, že podaním žiadosti o zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu si navrhovateľka musela byť vedomá tej skutočnosti, že dôchodok je jej jediným zdrojom príjmu a že zmenou výšky príjmov, resp. získaním nových príjmov už invalidný dôchodok nebol jediným zdrojom jej príjmu. Z odôvodnenia rozhodnutia č. 2 vyplýva, že navrhovateľka si riadne a včas nesplnila povinnosť [§ 236 ods. 1 písm. b/ ZSP] oznámiť odporkyni zmenu jej príjmov, čím spôsobila, že sa invalidný dôchodok vyplácal od 14. júna 2007 do 13. júla 2010 vo vyššej sume ako patrila. V rozhodnutí odporkyne číslo X. z 19. decembra 2002, ktorým bola invalidný dôchodok navrhovateľky upravený z dôvodu jediného zdroja príjmu podľa § 54 ZSZ, pritom navrhovateľka bola upozornená na povinnosť oznámiť odporkyni každú zmenu príjmových pomerov, či už svojich alebo jej rodinného príslušníka, ktorý je odkázaný na jej výživu. Zo žiadneho ustanovenia zákona odporkyni nevyplýva povinnosť zisťovať príjmy navrhovateľky na účely trvania nároku na dôchodok, upravený podľa § 54 ZSZ. Navrhovateľka nemusela mať vedomosť, či sa náhradné výživné, ktoré dostávala namiesto výživného v sume 200 Sk mesačne, považuje za iný príjem na účely § 54 ZSZ, ale vedela, že jej príjem vo forme výživného na syna A. sa zvýšil zo sumy 200 Sk mesačne na sumu 1000 Sk mesačne. Túto skutočnosť bola povinná oznámiť odporkyni do 8 dní v súlade s § 227 ods.3 ZSP. Pokiaľ krajský súd poukázal na okolnosť, že navrhovateľka absolvovala psychiatrické liečenie, odporkyňa namietla, že navrhovateľka nebola zbavená spôsobilosti na právne úkony, pričom aj pred súdom vystupovala samostatne. Pre naplnenie podmienok ustanovenia § 236 ods. 1 ZSP zákon nevyžaduje preukázať len úmysel navrhovateľky poberať invalidný dôchodok, postačuje nesplnenie si zákonnej oznamovacej povinnosti.

Navrhovateľka rozsudok krajského súdu odvolaním nenapadla a k odvolaniu odporkyne sa nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v medziach odvolania odporkyne a dospel k záveru, že odvolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Navrhovateľka požiadala o zvýšenie invalidného dôchodku podľa § 54 ods. 2 ZSZ žiadosťou o zvýšenie dôchodku, ktorý jej jediným zdrojom príjmu zo dňa 18. novembra 2002. Súčasťou tejto žiadosti, založenej v spise odporkyne, je aj poučenie o tom, že za iný príjem sa

na účely zvýšenia dôchodku považujú aj príjmy oslobodené od dane z príjmu. Medzi také príjmy od 1. januára 2005 patrí aj náhradné výživné, priznané podľa zákona č. 452/2004 Z. z. o náhradnom výživnom, resp. podľa zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Odporkyňa predpísala navrhovateľke povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu na invalidnom dôchodku tak podľa § 236 ods. 1 písm. a/ ZSP ako aj podľa § 236 ods. 1 písm. b/ ZSP.

Podľa § 236 ods. 1 ZSP príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak

- a) nespĺnil povinnosť uloženú týmto zákonom,
- b) prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Pokiaľ by boli splnené podmienky pre predpísanie preplatku čo i len podľa § 236 ods. 1 písm. a/ ZSP, potom by už nebolo potrebné skúmať, či boli splnené podmienky na predpísanie tejto povinnosti aj podľa § 236 ods. 1 písm. b/ ZSP.

Podľa § 227 ods. 3 veta druhá ZSP príjemca dávky je povinný do ôsmich dní oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu.

Vzhľadom na citované ustanovenie v zásade platí, že navrhovateľka ako poberateľ dávky sociálneho poistenia bola povinná oznámiť odporkyni do ôsmich dní, že jej je vyplácané náhradné výživné.

Z posudkového spisu pobočky Sociálnej poisťovne v Topoľčanoch vyplýva, že navrhovateľka bola uznaná invalidnou podľa § 29 ods. 3 ZSZ, pričom invalidizujúcim ochorením je schizofrénia paranoides, s ťažkým defektom osobnosti, konštatovaným v posudku z 20. januára 2006 ako aj v posudku z 21. januára 2009.

Podľa § 174 ZSP účastník konania môže samostatne konať v takom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

Zo spisu nevyplýva, že by navrhovateľka bola čo i len čiastočne pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Táto skutočnosť však nie je rozhodujúca. Rozhodujúce je to, či navrhovateľka vzhľadom na charakter jej psychického ochorenia skutočne bola spôsobilá na právne úkony v období, kedy jej vznikla oznamovacia povinnosť, resp. ak v dôsledku ochorenia bola prechodne nespôsobilá na právne úkony, či a kedy došlo k úprave v takom rozsahu, ktorý by odôvodnil opätovné nadobudnutie spôsobilosti na právne úkony a odkedy by mohla začať plynúť osemdňová lehota na splnenie si oznamovacej povinnosti uvedenej v § 227 ods. 3 ZSP. V tejto súvislosti by mohla byť relevantná aj námietka, že navrhovateľka bola hospitalizovaná na psychiatrii, resp. je potrebné vyhodnotiť, ako sa vyššie uvedené ochorenie s ťažkým defektom osobnosti, konštatovaným v posudku z 20. januára 2006 i v posudku z 21. januára 2009, odzrkadlilo na jej spôsobilosti na právne úkony (spôsobilosti na splnenie si oznamovacej povinnosti).

Hoci z potvrdenia úradu práce vyplýva, že náhradné výživné za neplatené výživné na syna A. bolo vyplatené už za jún 2007, zo spisu odporkyne nie je zrejmé, kedy nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o priznaní náhradného výživného a kedy bolo náhradné výživné navrhovateľke vyplatené prvýkrát. Nie je teda zrejmé, kedy začala navrhovateľke plynúť osemdňová lehota, v ktorej bola povinná priznanie náhradného výživného oznámiť. Napriek tejto nejasnosti odporkyňa bez ďalšieho skúmania predpísala navrhovateľke preplatok už od 16. júla 2007.

Z dávkového spisu súčasne vyplýva, že navrhovateľka oznámila odporkyňi poberanie náhradného výživného dňa 9. apríla 2010. I s prihliadnutím na splatnosť dôchodku však odvolací súd dospel k záveru, že odporkyňa mohla a mala znížiť invalidný dôchodok už od splátky dôchodku za máj 2010 a preto nepovažoval za dôvodné predpísanie preplatku aj za obdobie od splátky dôchodku za máj 2010 do 13. júla 2010.

Odvolací súd dospel k záveru, že odporkyňa nezistila skutočný stav veci pre rozhodnutie o tom, za akú dobu je možné predpísať navrhovateľke povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu na invalidnom dôchodku.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. rozsudok krajského súdu v odvolaní napadnutej časti potvrdil, aj keď z iných dôvodov.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 224 ods. 1 O.s.p. tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľka ich náhradu neuplatnila a odporkyňa bola v konaní neúspešná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. marca 2012

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská